

schelde stromen

59 | winter 2024

tijdschrift van waterschap Scheldestromen

Keermuur
Hansweert:

kers op de taart

Verder:

Samen tegen
medicijnresten

Blij gezichten door
nieuw fietspad Roterijdkijk

Vergunning aanvragen
doe je zo!

Postbus 1000 • 4330 ZW Middelburg

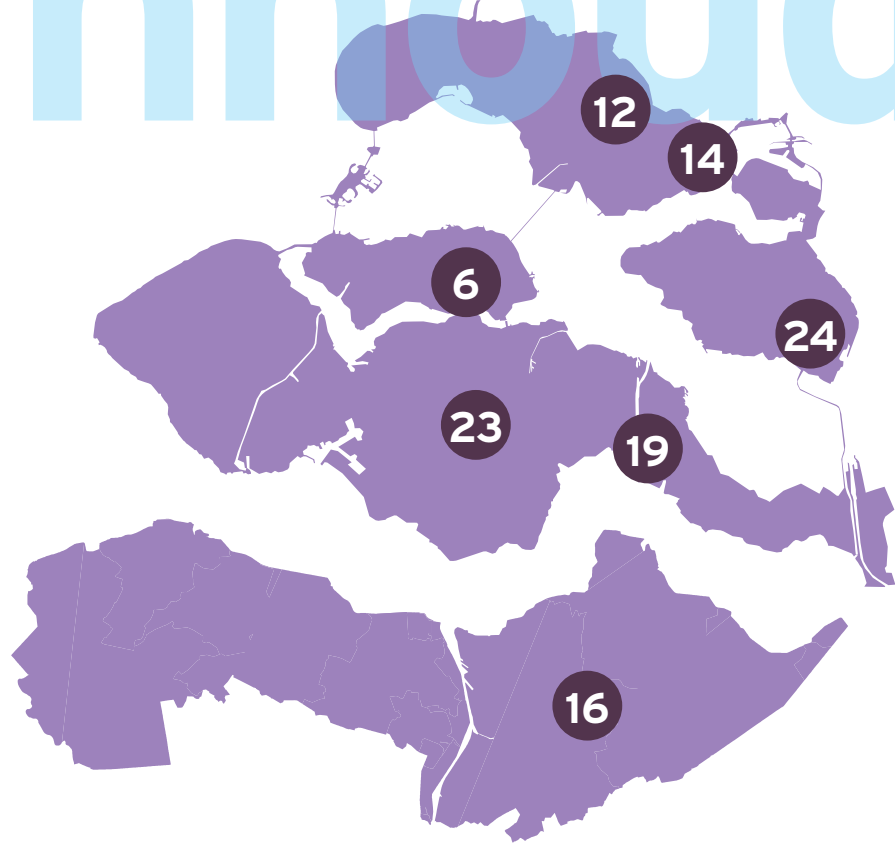
In de wintermaanden staat de veiligheid van onze wegen en fietspaden voorop. Daarom zijn we ook trots op het gloednieuwe fietspad aan de aangepaste Roterijdkijk en Zuiddijk. Het is cruciaal dat we ervoor zorgen dat onze inwoners veilig kunnen reizen, vooral wanneer de temperaturen dalen. Aan schaatsen op natuurijs durf ik niet meer te denken. Daarom besteden we aandacht aan zeezwemmen in de winter. Hoewel het voor de meesten misschien niet voor de hand ligt, zijn er ook in deze periode mogelijkheden voor een verfrissende duik. We geven tips voor veilig zwemmen in koud water, zodat je goed voorbereid bent.

We hopen dat je met veel plezier door deze editie bladert en dat je geïnspireerd raakt door de verhalen en tips die we hebben verzameld. Samen werken we aan een veilig en leefbaar waterschap, ook in de winter!

Toine Poppelaars
dijkgraaf waterschap Scheldestromen

Schitterend winterweer nabij Heinkenszand.
foto: Rudy Visser

inhoud

- 6 Trailerhelling én steigers Kortgene
- 12 Nieuw fietspad Roterijdijk
- 14 Betonrot aanpakken bij Mastgat
- 16 's Nachts strooien
- 23 Bijzonder gevonden: herdenkingsdijk
- 24 Werken aan de rioolwater-zuiveringsinstallatie

- 19 **De keermuur bij Hansweert**
De belangrijkste taak van de keermuur is het tegenhouden van golven. Daarvoor moet de keermuur zo dicht mogelijk aan de zeezijde staan. Daarom staan de banken met de rugleuning naar de zeezijde en kijk je vanaf de bank over het dorp uit.

Op de cover:
Pol van de Rest, pagina 19.

- 8 Samen tegen medicijnresten!
Portefeuillehouder Afvalwaterketen Marianne Poissonnier en zuiveringstechnoloog Marlies van Hoeve vertellen erover.

- 12 Blijfe gezichten door nieuw fietspad Roterijdijk.

- 16 Hoe is het om 's nachts te strooien? Johnny van Esbroek en Erik Mahu nemen ons mee!

- 24 Leen Potappel werkt aan 'zijn' rioolwaterzuiveringsinstallatie in Tholen.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt half maart.

www.scheldestromen.nl/tijdschrift

Opmaak: Goddard Agency
Druk: Zalsman
Oplage: 21.000

Redactie:
Hans Adriaanse, Anne Adriaansen, Jan Bij de Vaate, Josephine van Belzen, Lieneke de Caluwé, Karlijn Borm, Bas Dingenouts, Hendrik Meuwese, Chantal de Putter en Nancy de Waal.

Overige tekstbijdragen:
Toine Poppelaars en Linda van Dijke.

Reacties, vragen of suggesties?
Ons redactieadres:
Team Communicatie
Antwoordnummer 700,
4330 WB Middelburg
(geen postzegel nodig)

088-2461000
(lokaal tarief)
communicatie@scheldestromen.nl

- facebook.com/scheldestromen
- x.com/waterschap
- instagram.com/waterschap_scheldestromen
- linkedin.com/company/waterschap-scheldestromen

Waterschap Scheldestromen

verder

- 6 Nieuwsberichten
- 11 Post
- 18 Vergunning aanvragen?
- 20 Zeezwemmen
- 23 Bijzonder gevonden

PostNL bezorgt onze tijdschriften verspreid over vier dagen. Daardoor kan iemand anders het blad eerder of later ontvangen dan u.

Boomfeestdag: de start van het groot groenonderhoud!

Waterschap Scheldestromen voert jaarlijks groot onderhoud uit aan de bomen en struiken in het beheergebied. Dit jaar begon het onderhoud op woensdag 20 november, passend bij de Nationale Boomfeestdag. Leerlingen uit groep 6, 7 en 8 van OBS De Klimop kregen een leerzame les over bomen en deden mee aan een quiz. Helaas ging door het slechte weer de geplande boomplantactie niet door.

In het komende jaar worden in heel Zeeland 1.000 oude en zieke bomen verwijderd en 1.100 nieuwe worden aangeplant. Hiermee zorgen we voor een gezond bomenbestand.

tekst: COM

Trailerhelling én steigers kunnen er weer tegenaan in Kortgene

We vernieuwden de trailerhelling en aanliggende steigers in de haven van Kortgene. De werkzaamheden rondten we helemaal af. En het resultaat mag er zijn. Via de vernieuwde trailerhelling kunnen booteigenaren hun boot of jacht weer te water laten. Benieuwd naar alle trailinghellingen?

Kijk op www.trailerhelling.com.

tekst: COM

foto: waterschap Scheldestromen

Waterschap houdt tariefstijging lager dan voorzien

In de voorjaarsnota werd voor 2025 een gemiddelde stijging van de waterschapsbelastingen van rond de 10 procent voorzien. Uit de waterschapsbegroting blijkt dat deze beperkt blijft tot gemiddeld 8,5 procent. Portefeuillehouder financiën Carla Michielsen is

tevreden: "We hebben nauwkeurig gekeken hoe we de stijging van de waterschapsbelastingen toch op een aanvaardbaar niveau kunnen houden. De komende jaren staat het waterschap voor grote en complexe uitdagingen. Met deze begroting willen we een evenwichtige balans

vinden tussen een goede uitvoering van de waterschapstaken en zorgen dat we financieel gezond blijven."

Meer lezen op:
scheldestromen.nl/actueel/nieuws
tekst: COM

Eerste stappen gezet bij dijkversterking Sint-Annaland

De dijk bij Sint-Annaland wordt versterkt. Dit is nodig om de dijk weer te laten voldoen aan de normen voor waterveiligheid. Het project vindt plaats in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De afgelopen periode bracht de aannemer grond aan op de dijk. Dit noemen we voorbelasting en wordt gedaan om de grond te laten

zetten. Daarmee voorkomen we dat de weg die straks op de kruin van de dijk komt, in de toekomst gaat verzakken. Vanaf februari 2025 gaat het projectteam aan de slag met de 'echte' dijkversterking. De dijk wordt binnenwaarts versterkt en ter hoogte van het havenplateau wordt de kruin verhoogd. De dijkversterking is in de loop van april afgerond.

foto: waterschap Scheldestromen

Oliebollenenvet: recycle het!

Het is weer oliebollentijd! Traditiegetrouw bakken we met oudjaar olieballen. Gooi na het bakken het gebruikte vet niet door de gootsteen en spoel het ook niet door het toilet. Lever het gebruikte vet in bij de milieustraat of in de gele

container bij een van de speciale inzamelpunten voor olie en vet. Dit zijn onder andere supermarkten waar een gele container staat. U kunt het ook bij het restafval doen, maar dan wordt het vet niet hergebruikt. In een afsluitbare verpakking kan

het gebruikte vet in de grijze vuilcontainer. Handig is dan om het frituurvet eerst te laten stollen in bijvoorbeeld een leeg melkpak. Zo voorkomt u verstoppingen thuis en in onze rioolwaterzuiveringsinstallaties!

tekst: CdP

In Nederland komt ieder jaar zo'n 509 ton aan medicijnresten in het riool terecht. Ongeveer 190 ton daarvan kan niet goed verwijderd worden door onze rioolwaterzuiveringsinstallaties.

tekst: Chantal de Putter
foto's: Rudy Visser

Van links naar rechts: Marianne Poissonnier en Marlies van Hoeve bij rioolwaterzuivering (rwzi) Walcheren bij Ritthem.

Samen **TEGEN** medicijnresten

In Nederland worden steeds meer medicijnen gebruikt en de hoeveelheden die in het water terechtkomen, zijn daardoor sterk toegenomen. Via ontlasting en urine, maar ook door het wegspoelen van oude medicijnen via de gootsteen, komen medicijnresten in het rioolwater terecht.

Medicijnketen

Marianne Poissonnier, verantwoordelijk bestuurder Afvalwaterketen bij waterschap Scheldestromen: "We filteren de medicijnresten zoveel mogelijk uit het water op de rioolwaterzuivering, maar we kunnen niet alles eruit halen. Om dit probleem echt te kunnen aanpakken, moeten in de hele medicijnketen stappen worden gezet. Dus bij productie, gebruik, inzameling en zuivering ervan."

Op Europees niveau is er voor het zuiveren van stedelijk afvalwater nieuwe wetgeving. Alle aangesloten landen moeten hiermee aan de slag. Op kortere termijn moet worden voldaan aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In Europa is via de regelgeving afgesproken om zich in te zetten voor schoon en gezond water voor mens, dier en plant. Marianne: "Schoon en gezond water is belangrijk voor een goede leefomgeving en medicijnresten in het water vormen een mogelijk probleem voor de waterkwaliteit. De anticonceptiepil heeft bijvoorbeeld ook invloed op de hormonen van vissen."

Proefprojecten

Waterschappen zoeken naar manieren om medicijnresten beter uit het water te kunnen verwijderen. De waterschappen en de Stichting

Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) werkten afgelopen jaren hard aan een innovatieprogramma microverontreinigingen. In 15 landelijke proefprojecten zijn verschillende mogelijke oplossingen getest. De projecten zijn gericht op een betere zuivering van huishoudelijk afvalwater via innovatieve technieken. Tijdens de start van dit programma was over PFAS nog weinig bekend, waardoor deze niet is meegenomen in het onderzoek. Eén van deze 15 proefprojecten was op onze rioolwaterzuivering (rwzi) Walcheren bij Ritthem.

"Wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit"

Samenwerking

Marlies van Hoeve is zuiveringstechnoloog bij waterschap Scheldestromen: "Op onze rioolwaterzuivering bij Ritthem werkten we mee aan drie projecten, waarvan één van STOWA. In deze projecten zijn verschillende technologieën getest voor het afbreken van medicijnresten in het afvalwater. Verder is de afbraak van medicijnresten in de bestaande

STOWA
Kenniscentrum van de regionale waterbeheerders in Nederland. Zij ontwikkelen, verzamelen, delen en ontsluiten kennis die waterbeheerders nodig hebben om hun werk goed uit te kunnen voeren.

zuivering en van de nabehandelings-technieken van het gezuiverde rioolwater nagebootst in een computermodel. Ook is gekeken naar het effect op voedselgewassen van het gebruik van gezuiverd rioolwater voor irrigatie. De twee geteste technologieën zijn een methode die ozon en een biologische filter combineert en de andere techniek combineert waterstofperoxide met UV-licht. Bij deze drie projecten werkten we samen met onder andere STOWA, Pure Blue, Hogeschool Zeeland, Universiteit Wageningen en andere waterschappen.”

Gidsstoffen

Marlies: “Landelijk is afgesproken om onderzoeken uit te voeren op het verwijderen van 19 gidsstoffen. Dit zijn medicijnresten die we goed kunnen analyseren en een mix zijn van de verschillende stoffen. Op deze manier zijn verschillende onderzoeken en technologieën met elkaar te vergelijken. Bij alle landelijke onderzoeken is gekeken naar het verwijderingsrendement, de CO₂-voetafdruk en de kosten. Bij alle toegepaste technieken op de

In Zeeland hebben we de Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland+ (SAZ+), waar alle Zeeuwse gemeenten, waterschap Scheldestromen en waterbedrijf Evides aan deelnemen. Een aantal jaren geleden is in samenwerking met de apotheken in Zeeland een actie gehouden om oude medicijnresten in te leveren. In 2022 is ruim 15.000 kg oude medicijnresten ingeleverd bij de deelnemende apotheken.

verschillende zuiveringen is gebleken dat circa 80 tot 90 procent van de gidsstoffen uit het water kan worden verwijderd.”

Locatiespecifiek

Marlies: “De onderzoeken hebben veel nieuwe data en kennis opgeleverd waarmee we in Nederland verder kunnen. Nog niet alle onderzochte technieken zijn al klaar om in de praktijk in te zetten. En welke techniek op welke rioolwaterzuivering het beste werkt, is altijd locatiespecifiek. De omstandigheden en het binnenkomende vuile rioolwater zijn niet op elke rioolwaterzuivering hetzelfde.”

Vertaling richtlijn

Marlies: “De Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater wordt op dit moment ‘vertaald’ naar de praktijk. De richtlijn kijkt niet alleen naar

de microverontreinigingen, zoals medicijnresten, maar naar alle aspecten van het verwerken van het stedelijk afvalwater. De komende tijd wordt duidelijk wat de richtlijn betekent voor de Zeeuwse zuiveringen.”

Lever medicijnresten in, ook van dieren!

Marianne: “We gebruiken steeds meer medicijnen, doordat we steeds ouder worden en door onze levensstijl. Helaas worden overgebleven medicijnen vaak weggegooid bij het gewone huisafval of door de gootsteen gespoeld. Lever medicijnresten in bij de apotheek of bij de milieustraat. Voor dieren gebruiken we steeds vaker medicijnen, ook bijvoorbeeld vlooiënbanden bevatten de nodige stoffen die nauwelijks afbreekbaar zijn. Lever ook de medicijnresten voor dieren in bij de milieustraat.”

Het eindrapport is te vinden op de website van STOWA: [‘IPMV evaluatie innovatieprogramma’ 13 september 2024.](#)

Inzendingen welkom:
communicatie@scheldestromen.nl

redactie: Joséphine van Belzen
foto: Rudy Visser

post!

Herfsteditie terugblik

[ingekort bericht]
Op pagina 14 van het herfstnummer stond: “Dit najaar is het 80 jaar geleden dat Zeeland werd bevrijd.” Ja, maar niet Schouwen-Duiveland, dat werd pas op 7 mei 1945 bevrijd! En daar zit een hele geschiedenis achter. De meeste mensen kennen nu wel de Slag om de Schelde, maar over Schouwen-Duiveland lees ik veel te weinig. Het werd al in februari 1944 geïndundeerd door de Duitsers, waarbij de bevolking voor 80 % moest evacueren. We zijn volop bezig met een werkgroep om aandacht te geven aan het laatste oorlogsjaar van Schouwen-Duiveland. Via de lokale WereldRegio verscheen al in maart een bijlage over de inundatie en evacuatie. En er volgen nog twee bijlagen. Ook komen er meer activiteiten rondom 7 mei 2025: onze bevrijding in dat deel van Zeeland!

Groet, Ria Geluk

20.668 abonnees op dit gratis tijdschrift Scheldestromen

Winnaar bekend!

Na onze publieksbijeenkomst ‘Dijken van morgen’ werd een kleine noodradio verloot. Uit de ingevulde enquêteformulieren trokken we een winnaar: Tonnie en Els Sijs uit Axel. Gefeliciteerd!

Blij met fietspad!

“Wat een enorme verbetering is de aanleg van het fietspad langs de Roterijdschoring richting Dreisschor! Heel blij mee.”

Anna van den Berg, Zierikzee

Getijdenboekje 2025

Wilt u een gratis boekje ontvangen? Aanvragen kan op onze website: www.scheldestromen.nl/loket/gettij.

Of e-mail naar: communicatie@scheldestromen.nl

Afhalen op onze kantoren in Middelburg en Terneuzen kan ook. Geef aan of u een boekje wilt voor de Ooster- of de Westerschelde.

Wij wensen u fijne kerstdagen en een goed en gezond 2025 toe!

tekst: Lieneke de Caluwé
foto's: Cynthia Cats

Op vrijdag 22 november werd het vrijliggende fietspad en de aangepaste Roterijdkijk en Zuidijk feestelijk geopend. Een mooie mijlpaal voor het dorp Dreischor. We blikken terug met Leone van der Sar, voorzitter van de dorpsraad en Femke van der Poel, lid van Fiets Veilig Groep Dreischor.

Het fietspad is mede mogelijk gemaakt dankzij de Europese subsidie vanuit het Landbouwfonds: "Europa investeert in zijn platteland".

"Blij met een veilige Roterijdkijk!"

"De jeugd heeft de toekomst!"
Kinderen van groep 8 van basisschool De Klimop fietsten het fietspad 'officieel open' met wethouder Ankie Smit van gemeente Schouwen-Duiveland en Marien Weststrate lid van het dagelijks bestuur van het waterschap Scheldestromen.

uithalen via de media, maar met elkaar in gesprek blijven. Dan krijg je ook begrip voor elkaar. Bijvoorbeeld begrip voor omwonenden en over de wet- en regelgeving waaraan het waterschap moet voldoen."

Middelbare school

Femke's kinderen van veertien en elf fietsen nu over dit gloednieuwe fietspad naar de middelbare school in Zierikzee. "Het is fantastisch", zegt Femke blij. "Het was tot vorig jaar een donkere dijk waar vaak hard wordt gereden. Er zaten veel bochten in en er stonden bomen langs met overhangende takken. Ik was altijd bang dat na een storm een tak op hun hoofd zou vallen. Het was ook gevaarlijk dat fietsers en landbouwvoertuigen samen op die smalle dijk reden... Een zorg van alle ouders in het dorp."

Voor iedereen

Gelukkig zijn die zorgen verleden tijd. Leone: "De eerste keer dat ik over de brede, nieuwe weg reed met de auto, moest ik een traantje wegpinken. Het voelde echt als: missie geslaagd! We kunnen nu een veilig rondje rond het dorp fietsen, wandelen of hardlopen. Of op de fiets naar Zierikzee. Dit is zo belangrijk voor de leefbaarheid. Voor iedereen: de jeugd, oudere inwoners en toeristen."

"De eerste keer fietste ik met een héél brede glimlach over het fietspad", lacht Femke. "Iedereen die ik tegenkwam riep: 'Wat is het mooi geworden hè!'" Dat blijkt als we samen nog even naar het fietspad wandelen. Een oudere man komt aangefietst vanuit de richting van Zierikzee en zegt glunderend: "De 'Roteriediek' is werkelijk prachtig geworden. 94 jaar geleden ben ik in 'Dreister' geboren. Ik woon al jaren in Zierikzee. Bijzonder, dat ik dit zo mag meemaken!"

Het fietspad komt er!

De verkeersveiligheid van de Roterijdkijk was jarenlang een belangrijk strijdpunt van de dorpsraad. Leone: "Het stond met regelmaat op de politieke agenda, maar dan 'verslapte' de aandacht weer. Voor het eerst in

1987. In 2021 leek het erop dat het fietspad niet door zou gaan. Daarom vormden Femke en ik samen met dorpsgenoten Jan Ruitenbeek en Heleen van der Linde de 'Fietsveilig Groep Dreischor'. Samen met de basisschool was er een lawaaiopocht. Er waren spandoeken en flyers en er werden handtekeningen aangeboden aan dijkgraaf Toine Poppelaars en Marien Weststrate, portefeuillehouder Wegen. Toen werd de knoop gehakt: het vrijliggende fietspad komt er!"

In gesprek blijven

Ondanks de lange doorlooptijd blijven ze positief. Leone: "Het was niet altijd gemakkelijk, maar we bleven als dorpsraad standvastig. Door het steeds weer op de agenda te zetten bij het waterschap, de provincie en de gemeente. Niet

teksten: Joséphine van Belzen, Karlijn Borm, Jan Bij de Vaate
foto's: Waterschap Scheldestromen

Stuw Henriëttedijk heeft nieuw afsluitmiddel

In de Henriëttedijk op Sint-Philipsland bevindt zich een stuw met duiker voor de waterregulering. De Henriëttedijk is officieel een 'binnendijk'. Daarom moet deze bij calamiteit afgesloten kunnen worden. Dit gebeurt met een schuif. Deze schuif is eind oktober vervangen. Het was een houten schuif die houtrot vertoonde. De nieuwe is een kunststof exemplaar.

Betonrot? Dat pakken we aan bij Mastgat!

Op de afvalwaterzuivering Mastgat in Bruinisse is in december een slibindikker ontdaan van betonrot. Een slibindikker verhoogt de concentratie slib in de zuivering, dankzij de langzaam bewegende armen en buizen. Door kleine poriën of scheurtjes dringen H_2S -gassen en vocht het beton binnen en gaat het betonijzer roesten. Door de roestvorming ontstaat er druk op het beton en scheurt het. Dit wordt betonrot genoemd. Dubbelman en

Zonen beton- en metaalbescherming BV kreeg de opdracht het beton te herstellen en nieuwe coating aan te brengen. Eerst werd de betonnen tank met hoge druk schoongespoten. Dan hakte de aannemer het slechte beton handmatig weg. Vervolgens werd de tank gezandstraald, waardoor roest van het ijzer verdween. Hierna werd het beton weer aangesmeerd. De slibindikker kan er weer tegenaan!

Winterwandeling Oranjezon

Zoveel prachtige wandelroutes in Zeeland. Bijvoorbeeld in natuurgebied Oranjezon. Het Zeeuwse Landschap organiseert een wandeling met gids op 27 december. Even lekker in beweging, na al die heerlijkere kerstdiners.

Winterdip?
Laten we omdenken:
ongeveer 93% van de tijd regent het niet!

Bron: KNMI

Een dier op de motorkap. Wat nu?

In deze donkere maanden is de kans op een aanrijding met wild groter. Jaarlijks worden duizenden in het wild levende dieren doodgereden. Dit zijn voornamelijk reeën, edelherten, damherten en wilde zwijnen.

Wat moet u doen als dit gebeurt? Bel de politie (0900 8844), ook als het dier niet blijft liggen. Ga niet zelf achter het dier aan. Als er een aanrijding heeft plaatsgevonden, dan roept de meldkamer een daarvoor beschikbare faunabeheerder op. Deze vakkundige mensen zijn aangesloten of geaccrediteerd door SWN. Kijk voor meer informatie op www.wildaanrijding.nl

Zouden we vorst krijgen deze winter?

Zo ja, houdt het waterschap deze periode goed in de gaten. Zo kunnen storingen aan installaties ontstaan door ijsvorming. Ook malen we water af bij veel neerslag én kwel. Een fenomeen dat we veel zien in Zeeland, vooral in lage polder en nabij zee. En we houden daarnaast rekening met

de schaatsliefhebbers. We kijken namelijk naast veiligheidsmaatregelen, of we ervoor kunnen zorgen dat ijsvorming veilig én goed verloopt. Dat houdt in: niet te veel afmalen, anders ontstaat er lucht onder het ijs en zak je doorheen. Niet te weinig afmalen, ander gaat het ijs bol staan en scheurt het. En natuurlijk 's nachts

afmalen, zodat de omgeving hier geen last van heeft. Of we dit jaar zo'n geluk hebben? Dat gaan we zien! Let wel: niet elke locatie is veilig om op te schaatsen. Informeer jezelf vooraf! En houd voldoende afstand van de gemalen (100 meter). Het waterschap is hiervoor niet verantwoordelijk.

Een recept om niet te eten:

Een duurzame kerstslinger

Kerstmis staat voor de deur. Als er nog versiering mist thuis, is deze duurzame slinger dé aanvulling.

Ingrediënten:

- 3-4 sinaasappels (afhankelijk van de lengte van de slinger)
- Naald, touw en een schaar
- Bakpapier

- Verwarm de oven voor op 100 graden en bekleed één of twee ovenplaten met bakpapier.
- Snij de sinaasappels in dunne plakjes van 4-5 mm.
- Leg de sinaasappelschijfjes op de ovenplaten.
- Dep de schijfjes aan twee kanten droog met wat keukenpapier.
- Schuif de roosters in de oven en stel de timer in op vier uur.
- Draai de schijfjes ieder uur om, zodat ze aan beide kanten goed droog worden en mooi van kleur blijven.
- Na vier uur ruikt je huis heerlijk naar sinaasappels en zijn de schijfjes droog genoeg. Mocht dat nog niet zo zijn, dan laat je ze nog wat langer drogen.
- Laat daarna de sinaasappelschijfjes nog een nacht buiten de oven drogen, vervolgens aan een touw garen en voilà. Je hebt een slinger.

Voor wat afwisseling in kleur kan je ook andere citrusvruchten drogen, zoals limoen of grapefruit. Versier je slinger eventueel nog wat meer met eucalyptusbladeren, kaneel, dennennappels, steranijs of dennentakken. Voor extra geur worden in Engeland de gedroogde stukjes sinaasappel versierd met kruidnagel.

“Mijn vrouw snapt niet dat ik wakker word van een sms. Maar ik ben meteen alert. Je voelt een gezonde spanning, het is toch een belangrijke taak.”

Hoe is het om...

Van links naar rechts: Eric Mahu en Johnny van Esbroek.

...’s nachts te strooien?

“Tijd voor het Zeeuwse weerbericht: de temperatuur zakt vannacht opnieuw onder het vriespunt. We verwachten lokale buien, die variëren van regen, hagel of natte sneeuw. Houd rekening met gladheid.”

tekst: Lieneke de Caluwé foto's: Cynthia Cats

Hoor je dit weerbericht? Dan staat de Zeeuwse strooiploeg paraat. Hiervoor zijn circa 200 mensen 24/7 bereikbaar. De uitvoering wordt gedaan door gecontracteerde aannemers. Erik Mahu (57) werkt bij aannemersbedrijf H4A en is strooicoördinator van steunpunt Drieschouwen, vlakbij Axel. Erik: “Er zijn 107 aaneengesloten strooiroutes in Zeeland voor wegen en fietspaden. Vanuit dit steunpunt rijden we acht routes.”

Mooi werk

Johnny van Esbroek (57) is vrachtwagenchauffeur bij Mobach. Hij is van 15 oktober tot 15 april oproepbaar voor de gladheidsbestrijding. “Al vijftien jaar met veel plezier. Het is mooi werk, je draagt je steentje bij aan de verkeersveiligheid. We strooien preventief, vóórdat de gladheid ontstaat. Vaak 's nachts, als iedereen nog slaapt. Meestal is één ronde genoeg. Bij ijzel en sneeuw rijden we meerdere strooirondes. We strooien alleen doorgaande wegen. Strooizout werkt het beste als het

goed in het wegdek ingereden wordt. Op veel waterschapswegen rijdt te weinig verkeer.”

Wel of niet strooien?

Via het gladheidsmeldsysteem wordt de conditie van de weg in de gaten gehouden. Erik: “In de hele provincie zijn circa dertig meetpunten. Die registreren de temperatuur van de weg, de luchtvochtigheid en het zoutgehalte van eerdere strooiacties. De gladheidscoördinatoren maken per regio een besluit. Moeten wij in actie komen? Dan sturen we een berichtje naar alle chauffeurs. Reageert iemand niet? Dan bel ik ze wakker.” Johnny vult aan: “Mijn vrouw snapt niet dat ik wakker word van een sms. Maar ik ben meteen alert. Je voelt een gezonde spanning, het is toch een belangrijke taak.”

Automatische piloot

Afgelopen winter liep Johnny's route vanaf Axel richting Hulst en omliggende dorpen. “Binnen twee uur na de melding moet de route gestrooid zijn. Dat is krap”, stelt Johnny. “Alles is automatisch

“We strooien alleen doorgaande wegen. Strooizout werkt het beste als het goed in het wegdek ingereden wordt.”

ingesteld: de route, de snelheid van de vrachtwagen, de hoeveelheden zout en de breedte van de strooier. Die past zich aan naar de breedte van de weg. Rij ik twee keer over dezelfde weg? Dan strooi ik op de terugweg geen zout. Ook 'nat' en 'droog' strooien gaat automatisch. Bij 'nat strooien' wordt pekewater toegevoegd aan het strooizout. Dat blijft beter liggen op de weg en is minder milieubelastend.”

Klimaatverandering

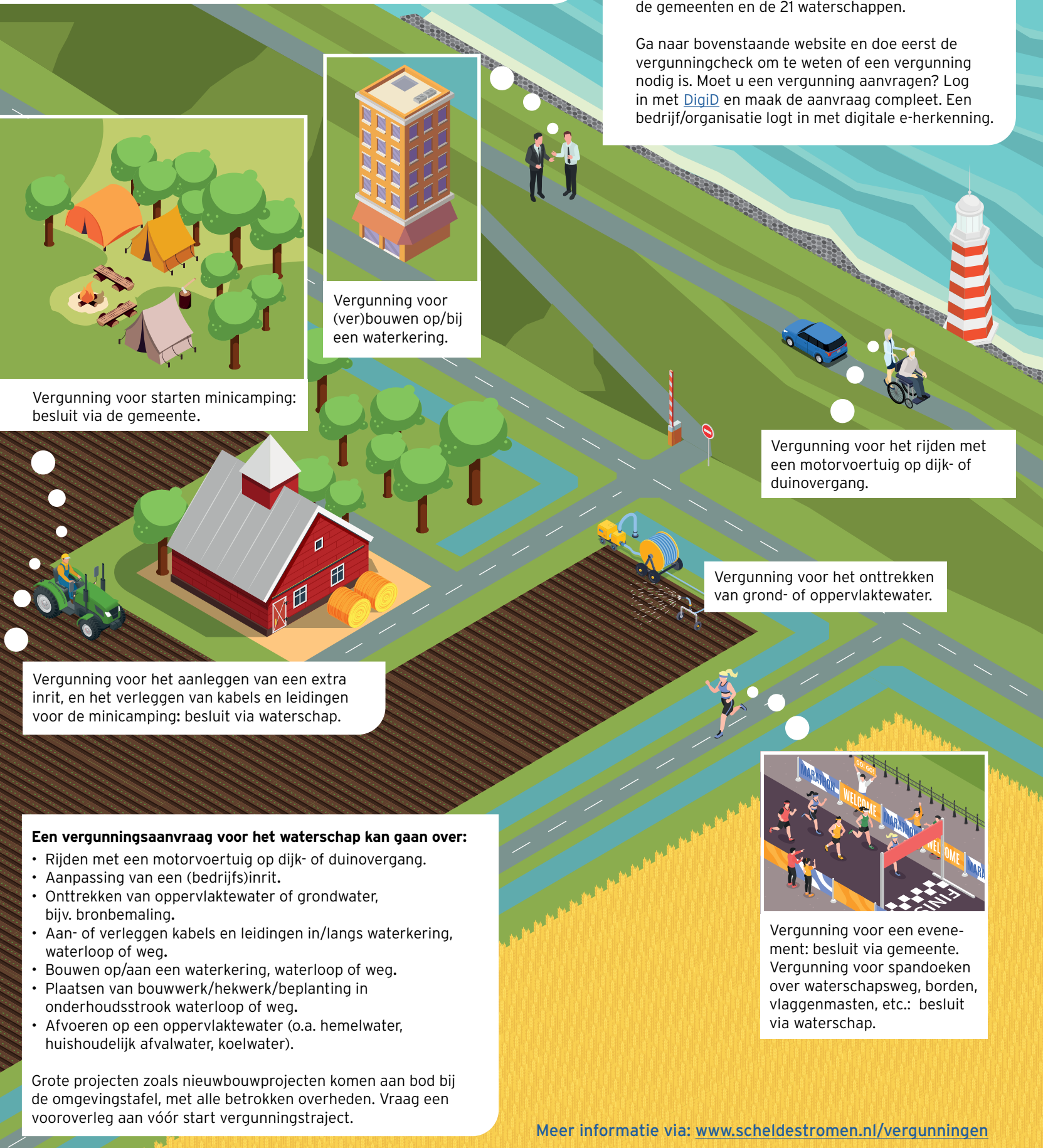
Als alle chauffeurs zijn vertrokken, blijft Erik achter op het steunpunt. “Ik kan iedereen volgen via het systeem. Stel, iemand krijgt pech, dan kan ik een vervanger sturen. Ik kan zelfs een tweede strooiploeg oproepen, als meerdere strooiacties nodig zijn. Maar, de winters zijn minder streng. Ter vergelijking: in de winter van 2023/2024 waren er 12 strooiacties en in 2017/2018 waren er 33. Toen strooiden we bijna de hele decembermaand elke dag. Zoveel, dat het strooizout op dreigde te raken. Vanwege de klimaatverandering lijkt dat verleden tijd.”

Samenwerkingsverband gladheidsbestrijding...

...is een samenwerking van Zeeuwse wegbeheerders. Dit zijn: Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat, de dertien Zeeuwse gemeenten, North Sea Port, N.V. Westerscheldetunnel en waterschap Scheldestromen. De uitvoering is belegd bij gecontracteerde aannemers. De manier waarop we deze samenwerking in Zeeland vormgeven, is uniek in Nederland.

Een vergunning aanvragen:

wanneer en hoe?

Vergunning voor starten minicamping: besluit via de gemeente.

Vergunning voor het aanleggen van een extra inrit, en het verleggen van kabels en leidingen voor de minicamping: besluit via waterschap.

Een vergunningsaanvraag voor het waterschap kan gaan over:

- Rijden met een motorvoertuig op dijk- of duinovergang.
- Aanpassing van een (bedrijfs)inrit.
- Onttrekken van oppervlaktewater of grondwater, bijv. bronbemaling.
- Aan- of verleggen kabels en leidingen in/langs waterkering, waterloop of weg.
- Bouwen op/aan een waterkering, waterloop of weg.
- Plaatsen van bouwwerk/hekwerk/beplanting in onderhoudstrook waterloop of weg.
- Afvoeren op een oppervlaktewater (o.a. hemelwater, huishoudelijk afvalwater, koelwater).

Grote projecten zoals nieuwbouwprojecten komen aan bod bij de omgevingstafel, met alle betrokken overheden. Vraag een vooroverleg aan vóór start vergunningstraject.

Een omgevingsvergunning aanvragen bij waterschap Scheldestromen? Dat doe je via www.omgevingswet.overheid.nl.

Alle regels over de openbare ruimte van de overheden in Nederland zijn hierin gebundeld. Denk aan de rijksoverheid, de provincies, de gemeenten en de 21 waterschappen.

Ga naar bovenstaande website en doe eerst de vergunningcheck om te weten of een vergunning nodig is. Moet u een vergunning aanvragen? Log in met [DigiD](#) en maak de aanvraag compleet. Een bedrijf/organisatie logt in met digitale e-herkenning.

Vergunning voor het rijden met een motorvoertuig op dijk- of duinovergang.

Vergunning voor het onttrekken van grond- of oppervlaktewater.

Vergunning voor een evenement: besluit via gemeente. Vergunning voor spandoeken over waterschapsweg, borden, vlaggenmasten, etc.: besluit via waterschap.

Vergunning voor (ver)bouwen op/bij een waterkering.

in de steigers

Met een keermuur versterken we de dijk zonder deze te verbreden. Bij dijkversterkingen passen we alleen keermuren toe als andere oplossingen echt niet passen.

tekst: Hendrik Meuwese
foto's: Cynthia Cats en waterschap Scheldestromen

“Elke dijkversterking is maatwerk. Zo heeft Hansweert een keermuur. Een muur bovenop de dijk. Deze zorgt voor een veilige dijk, zonder deze te verbreden. Zo kan de aanwezige bebouwing behouden blijven”, vertelt Pol van de Rest, technisch manager dijkversterking Hansweert.

Kenmerken

- Aannemer: Combinatie Answest (Van Oord, KWS Infra)
- Realisatie keermuur: juni tot december 2024
- Realisatie Hansweert: januari 2023 tot voorjaar 2026
- Totale kosten: € 160 miljoen incl. btw (totale kosten dijkversterking Hansweert)
- Lengte keermuur: 227 meter

Keermuur is kers op de taart in Hansweert

Deze muur is echt anders dan de historische muren bovenop de dijk, de bekende muraltmuren. De keermuur is een forse constructie om bestand te zijn tegen extreme stormcondities. De muur is gemaakt van gewapend beton van 30 centimeter dik, gestort in een bekisting.

De totale hoogte van de muur is 200 centimeter, waarvan 120 centimeter onder de grond. Het ondergrondse deel is afgedekt met stevige klei, betonzuilen en asfalt.

In de keermuur zijn twee banken van 10 meter lang verwerkt. “Deze maken de nieuwe dijk aantrekkelijker voor bezoekers”, vertelt Pol. “De belangrijkste taak van de keermuur is het tegenhouden van golven. Daarvoor moet de keermuur zo dicht mogelijk aan de zeezijde staan. Daarom staan de banken met de rugleuning naar de zeezijde en kijk je vanaf de bank over het dorp uit.” Op de muur staat een tekst: ‘Hansweert, Hansweert. Dorpje aan de zee. Alle golven die rollen en dansen. Dolgelukkig doen we eraan mee’. De zin komt uit het feestlied van 100 jaar Kanaal door Zuid-Beveland. Het is de uitkomst van een prijsvraag die het waterschap uitschreef.

Jacqueline en Erik zwemmen
ook 's winters in zee

“De energie voel je de hele dag!”

Steeds meer mensen zwemmen een heel jaar door in zee. Zo ook Jacqueline Dingemanse (60) en Erik Adriaanse (59). Bijna dagelijks nemen ze een duik. Ze voelen zich er sterker door en beleven de natuur op zijn top. Een verslaving!

tekst: Linda van Dijke foto's: Rudy Visser

Allebei opgegroeid aan de voet van de duinen in Zoutelande. Waar je de boterhammen regelmatig met zand ertussen op het strand opat. Weer of geen weer. Waar de hangplantjes tegen het raam tikten als er een schip langskwam. En waar de zee er altijd was. Jacqueline Dingemanse en Erik Adriaanse, in hun jeugd speelden ze op het strand en kenden 'het durpje' van haver tot gort. Jacqueline woont inmiddels in Grijskerke en Erik in Gapinge, maar de band met Zoutelande en de zee blijft. Jacqueline: “Je kunt ons wel uit Zoutelande halen, maar Zoutelande niet uit ons.” Wat hen nog meer bindt: het zwemmen in zee. Een jaar rond. “Nee, we zijn geen bikkels.”

Als nieuw

Jacqueline: “In 1994 ben ik begonnen. Ik zwom met een vriendin in Vlissingen, zij heeft MS en we hadden gelezen dat kou daar goed voor zou zijn. En dat was ook zo. Het koude water had een positief effect op het ziekteverloop. Vier jaar lang gingen we meerdere keren per week naar het Badstrand. Toen ik zwanger werd, ben ik gestopt.” Lachend: “Mijn zoon heeft er nog koude handen van.”

“Zulder bin hek”

Ook voor Erik bleven strand en zee trekken. En in 2014 zijn beiden begonnen met zwemmen in de winter. Toen ik in Gapinge ging wonen in 2023, wilde ik eigenlijk stoppen met zwemmen. Maar toen ik de zee zag, kon ik het niet laten. “Ik zwem zo'n 3 tot 4 keer per week. Zet de wekker wat vroeger, fiets om 6.45 uur van Gapinge naar Zoutelande. Nu is het nog donker als je erin gaat. Het is gewoon heerlijk. Soms denk je wel eens 'waarom doe ik het', maar de boost die het je geeft: dat voel je de hele dag.”

Zeehondenweer

Jacqueline zwemt bijna dagelijks. “Meestal niet op zondag. Niet vanwege de zondag, maar vanwege het gezinsleven. En een dag rust is ook niet weg.” Ze noemt het zwemmen een herstart van de dag. “Ik heb onregelmatige diensten, dus zwem op verschillende tijden. Als ik om 15.00 uur 's middags voor een slaapdienst ga zwemmen, ben ik als nieuw. Het gaat om het totaalplaatje.

Ook beginnen met winterzwemmen?

Tips van Erik en Jacqueline:

- Bouw het op, begin in de zomer.
- Zwem niet te lang, max een minuut per graad.
- Ga niet te diep, zorg dat je zand onder de voeten voelt.
- En... ga niet warm douchen na afloop. Dan is het effect weg.

Je gaat naar de dijk, ziet de luchten, beleeft de seizoenen. De winter ben ik ook veel meer gaan waarderen.” Als ze geluk hebben, zien ze soms een zeehond. Jacqueline: “Als het stil water is, zie je soms dat kopje boven water. Zeehondenweer noemen we dat. Heel bijzonder! Ik heb echt het idee dat ze soms contact proberen te maken.”

Surfhandschoentjes

Afgezien van wat rekken en strekken bereiden ze zich niet voor. Erik: “Gewoon rustig erin lopen, je ademhaling wordt vanzelf rustiger. Het lichaam weet wat het kan verwachten. Ik neem wel een thermoskan met warm water mee, voor m'n handen en voeten. Anders is veters strikken niet te doen.” Jacqueline draagt om die reden surfhandschoentjes. “En ik heb een fles warm water bij me, om het zout af te spoelen.”

'Julder bin hek'

Het is half januari als we dit interview hebben en de foto's maken. Dat trekt bekijks. Wandelaars met muts en hoofdbanden in de snijdende wind kijken vol bewondering om naar het stel dat rustig de zee in loopt.

Erik: “Nee, wij zijn geen bikkels hoor. Het is een hobby. De een voetbalt, wij zwemmen.” Jacqueline: “Ja, liever 5 minuten de zee in dan 42 kilometer wandelen hoor.” Erik noemt de bewustwording van een gezonde leefstijl waar winterzwemmen ook een onderdeel van is. “Vroeger zeiden mensen 'julder bin hek', nu zien we dat steeds meer mensen deze uitdaging aangaan.”

Nooit meer verkouden

Het ijskoude water (het is nu zo'n 5 graden) levert ze veel op. Jacqueline: “Ik voel me gewoon sterker, ook mentaal doet het veel. Het licht dat binnenkomt, je zit in die zee, spoelt letterlijk dingen van je af. Waar maken we ons allemaal druk om, denk je dan.” Erik vult aan: “En wat denk je van de weerstand? Ik ben nooit meer verkouden. En het geluksgevoel, die dopamine. Het zwemmen geeft je enorme energie, zowel lichamelijk als geestelijk.” Als Jacqueline 'als een roze zalm' uit het water komt en Erik blauwe vingers heeft (“Ik heb de aandoening van Raynaud”) kan hun verslavende hobby zijn werk echt gaan doen. Het lichaam is herstart. De energie stroomt.

: bijzonder gevonden

Herdenkingsdijk Heinkenszand

Op het oog lijkt het een gewone bloemdijk, midden in het prachtige Zuid-Bevelandse polderlandschap. Omgeven door boomgaarden, maisvelden en andere gewassen past deze dijk, met kleurige lindebomen, perfect in de omgeving. Toch vertelt het informatiebord aan het begin van de Oudekamersedijk te Heinkenszand ons een ander verhaal.

tekst: Hans Adriaanse | foto: Rudy Visser

Deze dijk is sinds 1998 een herdenkingsplaats ter herinnering aan kinderen die zijn overleden aan een stofwisselingsziekte. Dit is een initiatief van de patiëntenvereniging voor stofwisselingsziekten (VKS). Het is mogelijk hier een herdenkingsboom te planten: een plek voor familie om blijvend te herdenken. Het idee van deze dijk is dat, ondanks alle verdriet, nieuw leven wordt geplant. Op de herdenkingsdijk staan nu 168 lindebomen. René Wink,

opzichter bij Natuurmonumenten: “De linde staat bekend als een enorm sterke boom, een echte levensboom. De dijk is een plek die oproept tot nadenken, je wordt hier vanzelf stil. Publiek komt hier het hele jaar door, met speciale aandacht voor twee bijzondere dagen. Veel familieleden komen samen op de eerste zaterdag van de lente, met een herdenkingsdienst in de kerk van Nisse en tijdens een dag van onderhoud in de herfst.”

Deze herdenkingsdijk is echt als een mo(nu)ment voor een kind dat nooit vergeten wordt.

Lees meer op www.stofwisselingsziekten.nl

"Ik vind het
heerlijk
om te doen."

Leen Potappel (58).
Beheerder rioolzuiveringsinstallatie

Al bijna 25 jaar mag Leen Potappel zich waterschapper noemen. Ooit begonnen als werktuigkundige, nu beheerder van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) Tholen.

"Het leuke aan mijn werk is dat het zo divers is. Een belangrijk deel bestaat uit het nemen van watermonsters, zodat deze geanalyseerd kunnen worden. Mijn collega's in Middelburg stellen hier schema's voor op die ik vervolgens uitvoer. Daarnaast ben ik veel bezig met het eerstelijns onderhoud aan de rwzi. Denk hierbij aan het schoonmaken van roosters en het verhelpen van verstoppingen aan pompen. Ook moet soms er soms wat

gesleuteld worden. Omdat ik van origine werktuigkundige ben, vind ik dat heerlijk om te doen. Sinds 2020 werk ik op deze locatie. Ik doe dit werk in principe in mijn eentje. Ik voel me dan ook heel erg betrokken. Natuurlijk wordt er vervanging voor me geregeld als ik een keer op vakantie ben. Als er precies tijdens mijn vakantie iets gebeurt, baal ik daar natuurlijk wel van. Het voelt toch een beetje als mijn rwzi ondertussen."